

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 183/09-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. K., K., správkyne konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti S., a. s., M., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Cb/840/2000 a jeho uznesením z 10. októbra 2007, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obo 234/2007 a jeho uznesením z 18. decembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. K., správkyne konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti S., a. s., M., **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2008 doručená sťažnosť JUDr. I. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie

svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Cb/840/2000 a jeho uznesením z 10. októbra 2007, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obo 234/2007 a jeho uznesením z 18. decembra 2007.

Sťažovateľka uviedla, že v konkurznej veci úpadcu S., a. s., M., vedenej krajským súdom pod sp. zn. 4 K 136/99 si veriteľ prihlásil do konkurzu pohľadávku v sume 2 030 519,92 Sk, z ktorej sťažovateľka uznala sumu 1 932 885,60 Sk a vo zvyšnej časti pohľadávku poprela.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že «Napriek jednoznačným výsledkom z prieskumného pojednávania, o ktorých bol veriteľ vyrozumovaný upovedomením zo dňa 20. 09. 2000, veriteľ podal žalobu o určenie pravosti prihlásenej pohľadávky (ďalej len „incidenčná žaloba“) na celú sumu, hoci len neuznaná suma vo výške 97.634,32 Sk mohla a mala byť predmetom takejto žaloby. Až po podaní incidenčnej žaloby správca podmiennečne uznal sumu 72.784,-Sk a neuznal sumu 24.850,-Sk. Napokon bola správcom uznaná suma 97.634,32 Sk a rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 3 Cb 840/00-65 zo dňa 09. 02. 2005 bolo určené, že pohľadávka veriteľa vo výške 97.634,32 Sk je nesporná, v prevyšujúcej časti ako aj proti žalovanému v 2. rade sa žaloba zamietla a veriteľ ako žalobca bol povinný nahradiť správkyni ako žalovanej v 1. rade trovy konania vo výške 43.392,-Sk na účet jej právneho zástupcu. Citovaný rozsudok bol odôvodnený tým, že pohľadávka veriteľa vo výške 1 932 885,60 Sk nebola sporná a preto podaná určovacia žaloba nebola dôvodná. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 142 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. v platnom znení.».

Proti výroku rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Cb 840/00 z 9. februára 2005 o trovách konania podal odvolanie veriteľ [v konaní pred súdom v procesnom postavení

žalobcu (ďalej len „žalobca“)], na základe čoho najvyšší súd v odvolacom konaní označený rozsudok uznesením sp. zn. 4 Obo 115/2005 z 27. apríla 2006 v napadnutej časti potvrdil. Nadväzne na to podal žalobca 7. júla 2006 Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorému generálny prokurátor Slovenskej republiky vyhovel a 6. decembra 2006 podal pod č. k. VI/2 Pz 328/06-34 proti označenému rozsudku krajského súdu a potvrdzujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu mimoriadne dovolanie.

O podanom mimoriadnom dovolaní rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 M Obdo V 17/2006 z 31. júla 2007, ktorým obidve napadnuté rozhodnutia zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Sťažovateľka pokračuje v opise skutkového stavu uvádzajúc, že *«Po vrátení veci na Krajský súd Košice tento o trovách konania rozhodol uznesením sp. zn. 3 Cb 840/2000-117 zo dňa 10. 10. 2007 (ďalej tiež „napádaného rozhodnutie krajského súdu“)* tak, že žalobcovi a žalovanej v 1. rade nepriznáva náhradu trov konania. Uvedené uznesenie bolo odôvodnené iba tým, že krajský súd poukázal na viazanosť právnym názorom dovolacieho súdu v tom smere, že v incidenčných konaniach sa pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby vychádza z takej istej výšky, ako v určovacích sporoch s neoceniteľnou hodnotou veci, a tiež tým, že správkyňa uznala celú prihlásenú pohľadávku, čo je potrebné zohľadniť pri rozhodnutí o trovách konania. Nepriznanie trov konania správkyňi krajský súd odôvodnil v zmysle § 150 O. s. p. tým, že správkyňa uznala ako sumu 1 932 885,60 Sk pred podaním žaloby, tak aj sumu 97 634,32 Sk na pojednávaní v rámci incidenčného konania.

Na odvolanie správkyne Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 2 Obo 234/2007 zo dňa 18. 12. 2007 (ďalej tiež „napádaného rozhodnutie NS SR“) potvrdil uznesenie Krajského súdu Košice zo dňa 10. 10. 2007 č. k. 3 Cb 840/2000-117. V predmetnom uznesení Najvyšší súd SR v podstate odobril postup krajského súdu, keď rozhodol v zmysle názoru dovolacieho súdu.

Nad tento ráamec Najvyšší súd SR v cit. uznesení argumentuje už len tým, že správcovia konkurzných podstát sú vyberaní z radov advokátov, aby mohli riadne vykonávať správu majetku a nezaťažovať veriteľov a súdy nadbytočnými spormi popretím pohľadávky, ktoré sú po práve a v tomto vraj súd prvého stupňa videl osobitný zreteľ, ktorý Najvyšší súd SR takýmto spôsobom považoval za potrebné rozviesť.».

Podľa názoru sťažovateľky v danom prípade neboli splnené podmienky na postup podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a preto je uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Cb/840/2000 z 10. októbra 2007, ako aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 234/2007 z 18. decembra 2007 arbitrárne až nepreskúmateľné. Z odôvodnení oboch napadnutých rozhodnutí nemožno podľa sťažovateľky vyvodiť, „v čom je uvedený dôvod – skutočnosť, že žalovaná 1/ uznala oprávnenosť pohľadávky pokiaľ ide o sumu 1.932.885,60 Sk ešte pred odaním žaloby – natoľko osobitný, že úspešnej žalovanej nemožno priznať náhradu trov konania. Súdy neprihliadli na všetky dôvody hodné osobitného zreteľa významné pri skúmaní existencie podmienok pre aplikáciu § 150 O. s. p., ako napr. na majetkové a iné pomery účastníkov konania.“.

V sťažnosti sa ďalej poukazuje na § 150 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého, ako sú dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Vychádzajúc z uvedeného je podľa sťažovateľky predpokladom použitia tohto ustanovenia to, aby išlo o prípady hodné osobitného zreteľa, avšak aj tak musí byť jeho použitie výnimočné, pričom táto výnimočnosť, ako aj ozrejenie, v čom spočíva prípad hodný zvláštneho zreteľa, sa musí náležite odôvodniť.

Odvolávajúc sa na judikatúru všeobecných súdov sťažovateľka dospela k názoru, že všeobecné súdy z hľadiska aplikácie § 150 OSP neposúdili celý komplex okolností relevantných na rozhodovanie o náhrade trov konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia. Pokiaľ ide o dôvod spočívajúci v okolnostiach danej veci, ktorý krajský súd a najvyšší súd považovali za dôvod hodný osobitného zreteľa, sťažovateľka sa so závermi všeobecných súdov nestotožňuje.

Sťažovateľka taktiež tvrdí, že „Predovšetkým ušlo pozornosti dovolacieho súdu, následne aj krajského súdu pri novom rozhodovaní o trovách konania a Najvyššiemu súdu SR pri konečnom rozhodnutí, že treba vychádzať z toho, že sa jednalo o konkurz podľa zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v platnom znení a správca konkurznej podstaty na prieskumnom pojednávaní sa musí vyjadriť, ktorú pohľadávku uznáva a ktorú popiera a v akej výške, a to v rámci tzv. zoznamu pohľadávok. Veriteľ, ktorý svoju pohľadávku prihlásil prihláškou, mohol byť prítomný na prieskumnom pojednávaní a ak nebol, tak sa jeho výsledok dozvedel z písomného oznámenia krajského konkurzného súdu. Výsledok prieskumného pojednávania spočíva v uznaní alebo v popretí pohľadávky. Žalobca tak po prieskumnom pojednávaní disponoval 100 % informáciou o stave prihlásenej pohľadávky a ak napriek tomu podal žalobu, kde žaloval celú sumu, tak potom ide o neznalosť hmotnoprávných a procesných predpisov a nie o okolnosť podľa § 150 O. s. p. Okrem toho žalobca bol zastúpený advokátom v predmetnom incidenčnom konaní a hoci presne vedel výsledok prieskumného pojednávania a napriek tomu podal žalobu na celú sumu, tak iný záver ako ten, že zamietnutie žaloby bolo spôsobené nekompetentnosťou žalobcu alebo neznalosťou advokáta, nie je možný, avšak ani jedna z týchto alternatív nemôže byť dôvodom na postup podľa § 150 O. s. p.

Je nesporné, že žalobca žaloval v incidenčnej žalobe celú sumu pohľadávky, tj. 2.030.519,92 Sk a je irelevantné či v žalobe chcel určiť pravosť a poradie popretej pohľadávky vo výške 97.634,- Sk. Napokon, žalobe bolo vyhovené v časti o zaplatenie sumy 97.634,32 Sk a v prevyšujúcej časti, tj. vo výške 1.932.885,60 Sk bola žaloba zamietnutá, a teda žalovaný bol v prevažnej časti v konaní neúspešný, právo na náhradu trov konania mu nevzniklo, a preto právo na náhradu trov konania podľa § 142 ods. 2 O. s. p. vzniklo žalovanej 1/.

Osobitne sa sťažovateľka venuje právnemu názoru dovolacieho súdu, v zmysle ktorého v tzv. incidenčných sporoch sa pri určení tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby vychádza z takej výšky, ako v určovacích sporoch s neoceniteľnou hodnotou

veci, a poukazuje na to, že v právnej úprave sa takáto spojitosť nikde neuvádza. V súvislosti s tým objasňuje právnu podstatu incidenčného konania, ktoré je podľa nej „*de iure konaním v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. s istými špecifikami danými zákonom o konkurze a vyrovnaní. Avšak charakter sporu samotného nemá žiadny vplyv na výpočet prísudku advokáta. Uvedený záver platí aj v iných určovacích sporoch, pretože je úplne bežné v súdnej praxi, že keď hodnota veci alebo práva, ktoré sú predmetom určovacieho sporu je vyčísliteľná bez ťažkostí, tak sa náhrada trov konania priznáva podľa § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. zákona a nie podľa § 11 ods. 1 cit. vyhlášky (napr. určovacie spory o neplatnosť kúpnej zmluvy – vychádza sa z kúpnej ceny nehnuteľnej alebo hnutelnej veci, spory o určenie vlastníckeho práva – takisto sa vychádza z hodnoty nehnuteľnej alebo hnutelnej veci, pokiaľ je zistiteľná bez ťažkostí a pod.)*“.

Podľa sťažovateľky ako dovolací rozsudok, tak „*ani napádané uznesenia nemajú žiadne relevantné racionálne odôvodnenie v tom smere, že v tzv. incidenčnom spore nie je možné hodnotu sporu vyjadriť v peniazoch a sú učebnicovým príkladom štátnej svojvôle v zmysle strasbourskej judikatúry*“. Pretože obe napadnuté uznesenia sa vo svojom odôvodnení odvolávajú iba na dovolací rozsudok, považuje ich sťažovateľka za nepreskúmateľné a tiež arbitrárne.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. I. K., K., správkyne konkurznej podstaty úpadcu S., a. s., M., na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. 10. 2007 sp. zn. 3 Cb/840/2000 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 12. 2007 sp. zn. 2 Obo 234/2007 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. 10. 2007 sp. zn. 3 Cb/840/2000 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 12. 2007 sp. zn. 2 Obo 234/2007 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu Košice na ďalšie konanie.

3. *Krajský súd Košice a Najvyšší súd SR sú povinní každý v 1/2-ici uhradiť JUDr. I. K., K., správkyne konkurznej podstaty úpadcu S., a. s., M., trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia v sume 6.732,-Sk... na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. V., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“*

K sťažnosti sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrili krajský súd i najvyšší súd. Vo vyjadrení krajského súdu z 13. januára 2009 je podrobne opísaný celý priebeh konania a je zdôraznená jeho viazanosť právnym názorom dovolacieho súdu v súlade s § 243d ods. 1 OSP. V nadväznosti na to krajský súd navrhol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Najvyšší súd taktiež považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú a vo vyjadrení zo 6. februára 2009 sa ďalej uvádza, že „Rozhodnutie súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu vychádza zo záverov rozsudku dovolacieho súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní. Oba súdy rozhodli o nepriznaní trov konania s poukazom na § 150 O. s. p. a svoje rozhodnutie náležite odôvodnili. K záveru o existencii mimoriadnych okolností pre použitie § 150 O. s. p. dospel súd prvého stupňa vlastnou úvahou v miere, ktorá je súdu zverená. Odvolací súd dospel k rovnakému záveru, pričom dôvody pre použitie § 150 O. s. p. ešte doplnil. Postup ani jedného zo súdov v žiadnom prípade nie je možné považovať za svojvoľný, či neospravedlniteľný alebo neudržateľný výklad príslušných ustanovení zákona, ktorým by došlo k porušeniu základných práv a slobôd žalovanej.

Pri určovaním miery úspechu v konaní nie je možné vychádzať mechanicky len z výroku rozhodnutia súdu bez jeho posúdenia v spojení s celkovou procesnou situáciou a charakterom konania (spojitosť incidenčného konania s konkurzným konaním). Už súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca žalobou prejavil vôľu, aby žalovaná, okrem už uznanej časti pohľadávky uznala aj popretú časť pohľadávky, čo aj jednoznačne v žalobe vyjadril. Žalobca v žalobe skutočne podrobne opísal situáciu, ktorá viedla k podaniu tzv. incidenčnej žaloby. Uvádza v nej, že žalovaná prihlásenú pohľadávku poprela len v časti, teda v nepopretej časti nie je sporná. V súdnej praxi nie je jednotný názor na to, ako má v takejto situácii znieť petit žaloby. Žalobca znením petitu jednoznačne vyjadril, že cieľom žaloby je dosiahnuť stav, že celá ním prihlásená

pohľadávka sa bude považovať za pravú. Bez ohľadu na výrok rozsudku vo veci samej (znenie ktorého evokuje nesprávny záver, že nesporná je pohľadávka len v časti 97 634,32 Sk, skutočným výsledkom konania je nespornosť (pravosť) celej, do konkurzu prihlásenej pohľadávky. Žalobca tak mal z uvedeného pohľadu v konaní plný úspech a za primeranejší dôvod pre nepriznanie trov konania žalovanej považujem § 142 ods. 1 O. s. p. Nič to však nemení na tom, že rozhodnutie o nepriznaní trov konania žalovanej považujem za vecne správne.“.

K stanovisku krajského súdu a najvyššieho súdu sa vyjadril právny zástupca sťažovateľky podaním doručeným ústavnému súdu 6. marca 2009, v ktorom vyslovil názor, že krajský súd neuviedol k veci „*nič nové a také, na čo by nebolo sťažovateľkou reagované pri podávaní opravných prostriedkov*“. Pokiaľ ide o stanovisko najvyššieho súdu, nesúhlasil s tým, že v súdnej praxi nie je jednotný názor na to, ako má znieť petit incidenčnej žaloby, ak je v konkurze prihlásená pohľadávka v časti popretá a v časti uznaná. Ako skutočnú príčinu, ktorá viedla k zamietajúcemu výroku prvotného rozhodnutia, označil to, že „*v danej kauze bola nesprávne vypracovaná žaloba právnym zástupcom žalobcu v označenom konkurznom konaní, nič iné a uznávacie prejavy správcu s tým nijako nesúvisia*“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Cb/840/2000 a jeho uznesením z 10. októbra 2007

Pri prerokovaní tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojich označených práv postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Cb/840/2000 a jeho uznesením z 10. októbra 2007, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Ústavný súd vychádzal z toho, že v predmetnej právnej veci žalobcu o určenie pravosti pohľadávky rozhodol krajský súd potom, ako dovolací súd zrušil výrok o náhrade trov konania prvostupňového súdu a odvolacieho súdu namietaným uznesením, ktorým nepriznal žalobcovi a sťažovateľke náhradu trov konania.

Podaným odvolaním proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 Cb/840/2000 z 10. októbra 2007 ho sťažovateľka napadla v časti výroku, ktorým jej nebola priznaná náhrada trov konania.

Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia základných práv sťažovateľky v podobe odvolania smerujúca proti postupu a uzneseniu krajského súdu bola predmetom rozhodovania najvyššieho súdu. V rámci tejto procedúry najvyšší súd ako súd odvolací rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v uznesení z 18. decembra 2007.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie namietaného uznesenia krajského súdu a postupu, ktorý jeho vydaniu prechádzal, lebo jeho preskúmanie na základe podaného odvolania patrilo do právomoci najvyššieho súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu a uznesenia najvyššieho súdu (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a rozhodnutiu krajského súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obo 234/2007 a jeho uznesením z 18. decembra 2007

Podstatou sťažnosti proti postupu najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obo 234/2007 a jeho uzneseniu z 18. decembra 2007 je jednak odlišný právny názor

sťažovateľky na výklad a aplikáciu ustanovenia § 150 OSP a jednak námietka, že odôvodnenie označeného uznesenia je nedostatočné a nemožno z neho vyvodit', v čom je dôvod uznania oprávnenosti pohľadávky sťažovateľkou, pokiaľ ide o sumu 1 932 885,60 Sk, ešte pred podaním žaloby natoľko osobitným, že jej ako úspešnej účastníčke konania nemožno priznať náhradu jeho trov. Zároveň nebolo podľa nej prihlíadané na všetky dôvody hodné osobitného zreteľa pri skúmaní existencie podmienok na aplikáciu § 150 OSP.

Sťažovateľka nesúhlasí s rozhodnutím najvyššieho súdu podčiarkujúc skutočnosť, že žalobca žaloval celú sumu v konkurze prihlásenej pohľadávky, avšak jeho žalobe bolo vyhovené iba v časti a v prevažnej časti bola zamietnutá. Keďže žalobca bol v prevažnej časti konania neúspešný, a preto mu právo na náhradu trov konania nevzniklo, tvrdí, že to právo malo byť priznané podľa § 142 ods. 2 OSP jej.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne prerogatívom týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Tento záver sa vzťahuje zvlášť na rozhodovanie podľa § 150 OSP, použitie ktorého je výnimkou, pretože iba v prípade, ak všeobecný súd dospeje k záveru, že v okolnostiach danej veci existujú dôvody osobitného zreteľa, nemusí náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Vymedzenie obsahu tohto právneho pojmu je úlohou všeobecných súdov, a to vždy so zreteľom na kontext tej-ktorej posudzovanej veci. Vzhľadom na to ústavnému súdu neprináleží posudzovať existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa na aplikáciu daného ustanovenia, pretože ide o nezávislé diskrečné oprávnenie všeobecných súdov. Je však nutné poznamenať, že úvaha všeobecného súdu o tom, či v danej veci ide o takýto výnimočný prípad (teda že sú dôvody na aplikáciu § 150 OSP splnené), musí byť v rozhodnutí všeobecného súdu riadne a presvedčivo odôvodnená, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať črty svojvôle. Ústavný súd však v danej veci nezistil, že by zo strany najvyššieho súdu mohlo ísť o takýto prípad.

Práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). Ustanovenie § 150 OSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania alebo plnú náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného

zreteľa, ktoré zákon (Občiansky súdny poriadok) neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na oboch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom medze sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 142 ods. 1 OSP).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Požiadavka ústavne konformného odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje aj na rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania. Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal vec v rozsahu danom v § 212 ods. 1 OSP a, ako už bolo uvedené, namietaným uznesením rozhodol tak, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Cb/840/2000 z 10. októbra 2007 potvrdil.

Najvyšší súd sa v namietanom uznesení odvolal aj na rozsudok dovolacieho súdu v tejto veci, v ktorom bol okrem iného vyslovený názor, že *„v incidenčných sporoch predmetom konania je určenie pravosti, prípadne poradia pohľadávky, preto pri určení výšky tarifnej odmeny advokáta súd vychádza z takej istej výšky, ako v určovacích sporoch s neoceniteľnou hodnotou veci. Ďalej vyslovil názor, že*

žalobcova celá pohľadávka je po práve tak, ako to uviedol žalobca v incidenčnej žalobe, a preto by bolo potrebné túto skutočnosť zohľadniť aj pri rozhodnutí o náhrade trov konania. V zmysle ust. § 243d ods. 1 O. s. p. je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. Preto správne súd prvého stupňa viazaný názorom dovolacieho súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania rešpektoval, že v danej veci ide o určovaciu žalobu s neoceniteľnou hodnotou a v konečnom rozhodnutí zohľadnil osobitné okolnosti sporu tak, ako to naznačil dovolací súd vo svojom rozhodnutí.“.

V relevantnej časti odôvodnenia namietaného uznesenia najvyšší súd ďalej uviedol: „*V citovanom ustanovení § 142 ods. 1, 2 O. s. p. je riešená základným spôsobom náhrada trov konania, a to na základe zásady úspešnosti účastníka v konaní. V konaní vo veci samej žalobca bol v časti týkajúcej sa určenia pohľadávky 97 634,32 Sk úspešný a v časti 1 932 885,60 Sk neúspešný. Preto v zásade na daný pomer úspechu a neúspechu žalobcu v konaní súd mohol použiť ust. § 142 ods. 2 O. s. p. a rozhodnúť o pomernom rozdelení náhrady trov konania alebo aj vysloviť, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Takéto rozhodnutie je na úvahu súdu, či prizná náhradu trov pomerne alebo neprizná žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania, ktoré v odôvodnení rozhodnutia zrozumiteľne odôvodní, vysloví akými úvahami sa pri rozhodovaní riadil a z akých skutočností vychádzal. Celkom výnimočne mohol súd prvého stupňa pri rozhodovaní o trovách konania aplikovať ust. § 150 O. s. p., ktoré ustanovenie aj súd prvého stupňa použil. V zásade odvolateľka správne poukázala na jedinečnosť a výnimočnosť použitia tohto ustanovenia na zmiernenie neprimeranosti použitia zásady náhrady trov konania podľa úspešnosti v konaní, ktoré súd pri jeho aplikácii musí náležite odôvodniť. Skutkový stav veci bol v konaní o určenie pravosti a poradia pohľadávky súdom prvého stupňa náležite zistený, bol zistený do tej miery, že tento nenamietala žiadna sporná strana a bol zistený až do tej miery, že žalovaná v I. rade na základe predložených listinných dokladov a zisteného skutkového stavu uznala právo žalobcu a nepovažovala ho naďalej sporným. Otázkou zostáva, či oprávnenosť nároku uplatneného žalobcom si mohla a mala správkyňa konkurznej podstaty zistiť*

na základe predložených žalobcom dokladov riadne do prieskumného pojednávania, a tak predísť zbytočnému popretiu časti pohľadávky a vyhnúť sa zaťaženiu žalobcu žalobou na určenie pravosti pohľadávky. Správcovia konkurznej podstaty sú vyberaní z radov advokátov s magisterským právnickým vzdelaním, aby mohli riadne a v zmysle zákona vykonávať správu majetku patriacu do konkurznej podstaty a aby nezaťažovali veriteľov a súdy nadbytočnými spormi popretím pohľadávok, ktoré sú po práve. V tomto videl súd prvého stupňa osobitný zreteľ, ktorý odôvodnil v napadnutom uznesení, keď vyslovil, že žalovaná v I. rade uznala oprávnenosť pohľadávky tak spornej v časti 97 634,32 Sk v incidenčnom konaní, ako aj pohľadávky v časti 1 932 885,60 Sk na prieskumnom pojednávaní v konkurznom konaní, t. j. v celom rozsahu. Odvolací súd považoval za potrebné osobitný zreteľ, na ktorý poukázal súd prvého stupňa, viac rozviesť.“

Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne zdôrazňuje, že nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ani preskúmať, či v konaní bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, ale je oprávnený posúdiť, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy), a tým k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľov. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Dôvody hodné osobitného zreteľa podrobnejšie rozviedol najvyšší súd oproti prvostupňovému uzneseniu poukazujúc najmä na správanie sťažovateľky, ktorá napriek tomu, že na prieskumnom pojednávaní poprela časť pohľadávky žalobcu, napokon v incidenčnom konaní uznala jej oprávnenosť aj v pôvodne spornej časti.

Aplikácia § 150 OSP založená na výnimočnosti predmetu konania alebo pomerov na strane účastníkov je v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obo 234/2007 z 18. decembra 2007 potvrdil uznesenie krajského súdu o nepriznaní náhrady trov konania žiadnemu z účastníkov odkazujúc aj na dôvody uvedené v prvostupňovom uznesení, pričom dostačujúco odôvodnil, v ktorých okolnostiach na strane účastníkov konania videl dôvody hodné osobitného zreteľa na aplikáciu ustanovenia § 150 OSP. Skutkové a právne závery uvedené v odôvodnení namietaného uznesenia najvyššieho súdu týkajúce sa nepriznania náhrady trov konania sťažovateľke nie sú v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a preto ich nemožno považovať za odporujúce citovaným článkom ústavy a dohovoru. Vzhľadom na to nemožno tieto skutkové a právne závery označiť za nepreskúmateľné a za svojvoľné, vybočujúce z rámca uvedeného zákonného ustanovenia, a ústavný súd ich preto nemá dôvod ani oprávnenie prehodnocovať a nahrádzať ich prípadne vlastnými.

K námietkam sťažovateľky smerujúcim proti právnomu názoru dovolacieho súdu v tejto veci, podľa ktorého „*v tzv. incidnečných sporoch, akým je aj spor, ktorý je predmetom tohto konania, pri určení tarifnej odmeny advokáta za jednej úkon právnej služby sa vychádza z takej istej výšky, ako v určovacích sporoch s neoceniteľnou hodnotou veci*“ (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 17/2006), ústavný súd uvádza, že tento záver najvyššieho súdu nemá dôvod spochybňovať. V nadväznosti na to ústavný súd osobitne pripomína, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe v danom (posudzovanom) prípade je vecou samotného najvyššieho súdu (obdobne I. ÚS 235/07, III. ÚS 26/08, III. ÚS 208/08, I. ÚS 93/09).

Obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež konštatoval, že postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako nezákonný (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obo 234/2007 a jeho uznesením z 18. decembra 2007 a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol po jej predbežnom prerokovaní pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2009